Süresi Biten Yetki ve İptal Kararı

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm	18.06.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2021/17926	Anayasa 36, Anayasa 138, İYUK 28, 652 s. KHK geç. 12, 6216 s. K. 47/5

ÖZET

Mülakatın dayanağı kılavuz iptal edildikten sonra atanmama ve yeniden mülakata çağrı işlemleri iptal edildi; idare bir yıllık yetki süresinin dolduğunu öne sürerek işlem yapmadı. AYM, iptalin geriye etkili olduğunu belirterek kararın icrası hakkının ihlaline karar verdi.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/iptal-karari-uygulanmamasi-yetki-suresi-kararin-icrasi-aym-2021-17926/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BAŞVURU NUMARASI: 2021/17926

Karar Tarihi: 18/6/2026

(Başkan, üyeler, raportör ve başvurucunun adları derlemeye alınmamıştır.)

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; idari işlemin iptali talebiyle açılan davada maddi hak taleplerine ilişkin hüküm kurulmaması nedeniyle karar hakkının, lehine verilen yargı kararının uygulanmaması nedeniyle de kararın icrası hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

A. Uyuşmazlığın Arka Planı

2. 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye (652 sayılı KHK) 2/12/2016 tarihli ve 6764 sayılı Kanun'un 13. maddesi ile "Personele ilişkin geçiş hükümleri" başlıklı geçici 12. madde eklenmiştir. Anılan maddenin ilgili kısmı şu şekildedir:

"... (2) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde; 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Bakanlığa ait bölümünde yer alan Bakanlık Maarif Müfettişi unvanlı toplam serbest kadro adedini geçmemek üzere, Maarif Müfettişi, Eğitim Müfettişi, Millî Eğitim Denetçisi ve İl Eğitim Denetmeni unvanlarını ihraz etmiş olup halen Bakanlık teşkilatında görevli olanlar ile Bakanlık teşkilatında şube müdürü ve üstü kadrolarda fiilen çalışanlar ve millî eğitim uzmanı ile millî eğitim uzman yardımcılarından yönetmelikte belirlenen yabancı dil ve tez şartını karşılayanlar arasından yapılacak mülakatta başarılı olanlar, 9/3/2016 tarihli ve 6682 sayılı 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile belirlenen atama sayı sınırlarına tabi tutulmaksızın Bakan Onayı ile Bakanlık Maarif Müfettişi olarak atanabilir. Bakanlık teşkilatında halen şube müdürü ve üstü kadrolarda çalışanlar ile millî eğitim uzmanı ve millî eğitim uzman yardımcıları arasından yapılacak atamaların sayısı, ihdas edilen Bakanlık Maarif Müfettişi kadro sayısının yüzde beşini geçemez. Bu fıkra uyarınca yapılacak mülakat, adayın;

a) Bir konuyu kavrayıp özetleme, ifade yeteneği ve muhakeme gücünün,

b) Temsil kabiliyeti, davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğu, liyakati ile genel ve fiziki görünümünün,

c) Özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığının,

ç) Genel yetenek ve genel kültürünün,

d) Çağdaş, bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığının,

puan vermek suretiyle değerlendirilmesi yöntemidir. Mülakat komisyonu başkan ve üyeleri tarafından verilen puanlar ayrı ayrı tutanağa geçirilir. Mülakat komisyonunun oluşturulması ile komisyonun çalışma usul ve esasları Bakanlıkça belirlenir."

3. Kanun'un verdiği yetkiye istinaden Maarif Müfettişi, Eğitim Müfettişi, Millî Eğitim Denetçisi ve İl Eğitim Denetmeni ünvanını elde etmiş görevliler için Millî Eğitim Bakanlığı makamı onayı ile 2016 yılı için Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı, Bakanlık Maarif Müfettişi Mülakat ve Atama Kılavuzu (Kılavuz) yayımlanmıştır.

B. Kılavuzun İptaline İlişkin Dava Süreci

4. Bir sendika tarafından 2016 yılı Kılavuzu'nun iptali ve yürütmenin durdurulması talebiyle Danıştay İkinci Dairesinde (İkinci Daire) dava açılmıştır. Bu kapsamda yürütülen yargılamada öncelikle yürütmenin durdurulması isteminin kısmen kabulüne ilişkin olarak İkinci Dairenin 20/6/2017 tarihli kararına itirazda bulunulması üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun (İDDK) 9/10/2017 tarihli kararı ile kılavuzun tamamı için yürütmenin durdurulması yönünde karar verilmiştir. Esasa ilişkin olarak ise İkinci Daire 27/6/2018 tarihli karar ile Kılavuz'un sadece bir kısım maddeleri yönünden iptal kararı vermiş, geri kalan kısmı için davanın reddine hükmetmiştir. Kararın

gerekçesinde; Kılavuz'un "Mülakata Başvuruya Engel Durumlar" başlıklı V. maddesinin 1. fıkrası ile 4 No.lu ekinin 1. sırasında (Başmüfettiş Adedi) getirilen düzenlemelerin 652 sayılı KHK'da yer almadığı, dolayısıyla bu durumun üst düzeydeki hukuk normunda yer almayan bir konunun alt düzeydeki bir hukuksal norm ile genişletilmesi anlamını taşıdığını ve hukuka uygun olmadığını belirtmiştir. Kararın temyiz edilmesi üzerine İDDK yaptığı incelemede 13/12/2018 tarihli karar ile iptal edilen hüküm yönünden onamaya karar vermiş, davanın reddedilen kısmı yönünden ise bozmaya hükmetmiştir. Kararın gerekçesinde; iptaline karar verilen hükümler için ortaya konulan gerekçenin Kılavuz'un tamamını hukuka aykırı hâle getirir nitelikte olduğunu, davalı idarece Kılavuz'un Kanun'da verilen yetkinin kapsamına uygun olarak yeniden düzenlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bunun üzerine dosya tekrar kendisine gelen İkinci Daire 10/3/2020 tarihli kararı ile bozmaya uymak suretiyle dava konusu Kılavuz hakkında açılan başka bir davada Kılavuz'un tamamının iptaline karar verildiği gerekçesiyle karar verilmesine yer olmadığına karar vermiş ve karar İDDK incelemesinden geçerek 5/7/2021 tarihinde kesinleşmiştir.

C. Başvuruya Konu Süreç

5. Başvurucu 1987 yılında Millî Eğitim Bakanlığının taşra teşkilatında ilköğretim müfettişi olarak göreve başlamıştır. Çeşitli yasal değişiklikler ile yıllar içerisinde ünvanı eğitim müfettişi, il eğitim denetmeni ve son olarak maarif müfettişi olarak değiştirilmiştir. Başvurucu 652 sayılı KHK ile getirilen düzenlemeye istinaden "Bakanlık Maarif Müfettişi" olarak atanabilmek için 25/1/2017 tarihinde düzenlenen mülakata çağrılmıştır. Mülakat sonucunda 72.67 puan alarak 1335. sırada yer alan başvurucuya mülakatta başarılı olduğu ancak kadrosuzluk nedeniyle atanmaya hak kazanamadığı bildirilmiştir. Başvurucunun mülakatın yeniden incelenmesi talebiyle idareye yaptığı başvuru ise hatalı işlem bulunmadığı, 6764 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 9/12/2016 tarihinden itibaren bir yıl içinde kadro ihdas edilmesi hâlinde başarı sırasına göre atama yapılacağı gerekçesiyle reddedilmiştir.

6. Başvurucu, atanmama işlemine karşı Ankara 11. İdare Mahkemesi (11. İdare Mahkemesi) nezdinde iptal davası açmıştır. Dava dilekçesinde, işlemin iptali ile "Bakanlık Maarif Müfettişi" olarak atanmasını ve geriye dönük yoksun kalınan maddi hak kayıplarının yasal faiziyle birlikte ödenmesini talep etmiştir.

7. 11. İdare Mahkemesi 24/5/2018 tarihli karar ile dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; 2016 yılı Kılavuzu'nun yürütmesinin durdurulması ve iptali istemiyle Danıştay nezdinde açılan davada İDDK tarafından 9/10/2017 tarihli karar ile yürütmesi durdurulan Kılavuz'un geçici 12. maddeye dayanılarak çıkarıldığı, geçici 12. maddeye göre sadece mülakat komisyonunun oluşturulması ile komisyonun çalışma usul ve esaslarının Millî Eğitim Bakanlığınca belirleneceği, bunun dışında kalan konuların ise ancak yönetmelik ile düzenlenmesi gerektiğinin ifade edildiği vurgulanmıştır. Anılan kararda dava konusu Kılavuz'un bir bütün olarak incelenmesi neticesinde dayanağı Kanun hükmüyle yetki verilmeyen ve ancak yönetmelikle düzenlenmesi mümkün olan bazı kurallara da bünyesinde yer vererek kapsamını aştığının -örneğin, mülakata başvuruya engel hâlleri düzenlediği- belirtildiği ifade edilmiştir. Bu durum itibarıyla davalı idarece yönetmeliğin, Kanun'da verilen yetkinin kapsamına uygun olarak yeniden düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle Kılavuz'un tamamının yürütmesinin durdurulmasına karar verildiğini ifade eden

Mahkeme, bu nedenle dava konusu mülakatın dayanağının ortadan kaldırıldığı anlaşıldığından dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varmıştır. Kararda, dava konusu işlemin iptaline karar verilmiş olmakla birlikte bu sonucun, başvurucunun doğrudan "Bakanlık Maarif Müfettişliğine" atanması anlamına gelmediği hususu ise ayrıca vurgulanmıştır. Buna göre usulüne uygun yapılacak olan mülakat sınavı neticesinde ortaya çıkan sonuca göre işlem tesis edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu nedenle başvurucunun "dava konusu işlem nedeniyle yoksun kaldığı parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesi" talebine ilişkin olarak da hüküm kurulmaması gerektiği kanaatine varılmıştır. Karar, istinaf incelemesinden geçerek 14/3/2019 tarihinde kesinleşmiş; 10/8/2019 tarihinde de başvurucuya tebliğ edilmiştir.

8. 11. İdare Mahkemesi kararının akabinde, bu kararın yerine getirilmesi amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığının 13/6/2018 tarihli işlemi ile başvurucu yeniden mülakata çağrılmış ancak başvurucu mülakata katılmayarak bu işlemin iptali talebiyle Ankara 3. İdare Mahkemesi (3. İdare Mahkemesi) nezdinde tekrar dava açmıştır. Dava dilekçesinde, Millî Eğitim Bakanlığının 11. İdare Mahkemesi kararı doğrultusunda mevzuatı yeniden düzenleyerek kendisini mülakata çağırması gerektiğini belirten başvurucu, mevcut işlemin hukuka aykırı olduğunu iddia etmiştir. Davalı Millî Eğitim Bakanlığı ise savunmasında, mülakata davet işleminin Kılavuz'a göre değil geçici 12. maddeye istinaden yapıldığını ve bu kapsamda yeniden mülakat yapılması için olur alındığını belirterek dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığını iddia etmiştir.

9. 3. İdare Mahkemesi yaptığı yargılama neticesinde 24/10/2019 tarihli kararıyla davalı idarenin savunması doğrultusunda davanın reddine hükmetmiştir. Başvurucu, anılan karara karşı istinaf başvurusu dilekçesinde; 11. İdare Mahkemesi kararının gerekçeleri dikkate alınmadan davanın reddine karar verildiğini, davalı idarenin hem İDDK hem de 11. İdare Mahkemesi kararı gereği yeni bir yönetmelik çıkartmak suretiyle mülakat düzenlemesi gerektiği hâlde doğrudan olur ile işlem tesis ettiğini, bu durumun hukuka aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

10. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) tarafından yapılan istinaf incelemesi neticesinde 20/11/2020 tarihinde istinaf başvurusunun kabulü ile istinaf konusu kararın kaldırılmasına ve dava konusu işlemin iptaline kesin olarak hükmedilmiştir. Kararın gerekçesinde; 2016 yılı Kılavuzu'na dair yargılama sürecine ve İDDK'nın 13/12/2018 tarihli kararına (bkz. § 4) değinen Bölge İdare Mahkemesi; İDDK kararı kapsamında yönetmelikle düzenlenmesi gerektiği belirtilen konulara ilişkin yönetmelik çıkarılmaması, bu hususların Kılavuz ve Bakan oluru ile düzenlenmesi nedeniyle davalı idarenin savunmasına itibar edilmediğini ifade etmiştir. Bu itibarla başvurucunun mülakata çağrılmasına yönelik dava konusu işlemde hukuka uygunluk görülmemiştir. Ancak kararda yine bu iptal işleminin başvurucunun doğrudan atanması anlamına gelmediği hususu vurgulanmış ve Danıştay kararı üzerine yapılacak yeni düzenlemeler uyarınca yeniden mülakata çağrılacağı, mülakat sonucuna göre de işlem tesis edileceği belirtilmiştir.

11. Nihai kararı başvurucu 11/2/2021 tarihinde, davalı idare ise 20/2/2021 tarihinde öğrenmiştir.

12. Başvurucu, Millî Eğitim Bakanlığına ibraz ettiği 23/2/2021 tarihli dilekçe ile mahkeme kararlarının yerine getirilmesini talep etmiş ancak idare 1/4/2021 tarihinde ilgili bilgi ve belgeleri

başvurucuya göndererek geçici 12. madde ile kendisine tanınan bir yıllık yetki süresinin sona erdiğini belirtmekle yetinmiştir.

13. Başvurucu 29/4/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

14. Başvurucu, 11. İdare Mahkemesinde görülen yargılamada yoksun kaldığı parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesi talebine ilişkin olumlu bir hüküm kurulmaması nedeniyle mağdur olduğunu belirterek Anayasa'da güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereği bireysel başvurunun başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir.

16. Olayda 11. İdare Mahkemesinde görülen yargılama sürecinin istinaf incelemesinden geçerek 14/3/2019 tarihinde kesinleştiği ve 10/8/2019 tarihinde de nihai kararın başvurucuya tebliğ edildiği tespit edilmiştir (bkz. § 7). Bu durumda tebliğ tarihinden itibaren otuz günlük bireysel başvuru süresinden sonra 29/4/2021 tarihinde başvuru yapıldığı anlaşıldığından başvurunun bu kısmının süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kararın İcrası Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

17. Başvurucu; ilgili mevzuata göre en geç otuz gün içinde mahkeme kararlarının uygulanması gerektiğini, davalı idarenin ise mahkemelerin iptal kararları karşısında hiçbir işlem tesis etmeyerek keyfî şekilde eylemsiz kaldığını belirterek kararın icrası hakkının ihlal edildiğini ayrıca idarenin eylemsiz kalması nedeniyle müfettişlere sağlanan özlük ve mali haklardan yoksun bırakıldığını ileri sürmüştür.

18. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüş yazısında; somut olayın kendine özgü koşulları ve Anayasa Mahkemesi içtihadı gözetilerek karar verilmesi gerektiği ifade edilmiş ve Millî Eğitim Bakanlığından gönderilen bilgi ve belgeler ibraz edilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gönderilen yazıda da geçici 12. madde ile tanınan yetkinin bir yıllık süre ile sınırlı olduğu ve sürenin 9/12/2017 tarihi itibarıyla sona erdiği hususuna vurgu yapılmış; hukuki ve fiilî imkânsızlık nedeniyle işlem tesis edilemediği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

19. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Bu çerçevede başvurucunun yukarıda yer verilen şikâyetlerinin özünün usulüne uygun şekilde mülakat düzenlenmesi yönündeki kesinleşmiş yargı kararlarının uygulanmamasına ilişkin olduğu görüldüğünden başvurucunun tüm iddiaları niteliği gereği kararın icrası hakkı kapsamında incelenmiştir.

20. Anayasa Mahkemesi (emsal başvuru) ([GK], B. No: 2016/11026, 12/12/2019) kararında 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen tazminat yolunun idarenin mahkeme kararlarını uygulama yönündeki anayasal yükümlülüklerini ortadan kaldırmadığını, bu tazminat hükümlerinin kararın uygulanmamasının alternatif bir yolu olarak kabul edilemeyeceğini ve idareyi kararı uygulamaktan alıkoymaması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca idarenin hukuki veya fiilî imkânsızlıklar olsa dahi her durumda kararı uygulamak için elinden gelen her gayreti gösterdiğini ve ilgiliye eski hâle getirme ilkesine göre en uygun alternatif çözümü önererek yargı kararına uyma iradesini taşıdığını ortaya koyması gerektiği belirtilmiştir. Bu doğrultuda kesinleşmiş yargı kararlarının uygulanmadığı durumlarda kararın icrası hakkından şikâyet edebilmek adına başvuruculara başka bir yolu tüketmeye, tazminat davası açmaya zorlanamayacağı tespit edilmiştir (B. No: 2016/11026, §§ 47-58).

21. Başvuruda, iptale ilişkin kesinleşmiş bir mahkeme kararının icra edilmediği yönünde ihlal iddiasında bulunulduğundan başvurucunun ayrıca başka bir yolu tüketmesi gerekmemektedir. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kararın icrası hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

22. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin yargı organlarına davacı veya davalı olarak başvurabilme ve bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır. Anılan maddeyle güvence altına alınan adil yargılanma hakkı, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Bu bağlamda Anayasa'nın yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uyma zorunluluğunu ve mahkeme kararlarının değiştirilemeyeceği ile uygulanmasının geciktirilemeyeceğini ifade eden 138. maddesinin de adil yargılanma hakkının kapsamının belirlenmesinde gözetilmesi gerektiği açıktır ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2013/1752, 26/6/2014, § 57).

23. Anayasa'nın 36. maddesinde ifade edilen hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı, sadece yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunmada bulunma hakkını değil yargılama sonunda hakkı olanı elde etmeyi de kapsayan bir haktır (AYM, E.2009/27, K.2010/9, 14/1/2010). Kararın icrası hakkı, mahkemeye erişim hakkı ve karar hakkı ile birlikte adil yargılanma hakkının güvencelerinden olan mahkeme hakkının bir unsurunu oluşturmaktadır ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2014/10305, 5/12/2017, § 29). Mahkeme kararlarının uygulanması yargılamanın dışında olmakla birlikte onu tamamlayan ve yargılamanın sonuç doğurmasını sağlayan bir unsurdur. Karar uygulanmazsa yargılamanın da bir anlamı olmayacaktır. Bu nedenle yargı kararlarının uygulanması mahkeme hakkı kapsamında değerlendirilmektedir. Buna göre yargılama sonucunda mahkemenin bir karar vermiş olması yeterli değildir, ayrıca bu kararın etkili bir şekilde uygulanması da gerekir. Hukuk sisteminde, nihai mahkeme kararlarını taraflardan birinin aleyhine sonuç doğuracak şekilde uygulanamaz hâle getiren düzenlemeler bulunması veya mahkeme kararlarının icrasının herhangi bir şekilde engellenmesi hâllerinde mahkeme hakkı da anlamını yitirecektir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2012/144, 2/10/2013, § 28).

24. Kararın icrası hakkının ihlal edildiği iddiasına konu edilen hükmün uygulanıp uygulanmadığının anlaşılabilmesi için hükmün içeriğinin saptanması gerekir. Bu bağlamda hükmün gerekçesinde yer alan hukuki değerlendirmenin belirleyici olacağı izahtan varestedir.

25. Eldeki olayda başvurucu 652 sayılı KHK'ya getirilen düzenleme uyarınca "Bakanlık Maarif Müfettişliği" mülakatında başarılı olmasına rağmen kadro yetersizliği nedeniyle atanmama işlemine ve 13/6/2018 tarihli mülakat düzenlenmesi yönündeki idari işlemin iptali talebiyle davalar açmıştır. Yargılama mercileri başvurucunun iptal talebini değerlendirirken mülakata dayanak yapılan Kılavuz'u dikkate almış ve Kılavuz'un Danıştay tarafından yürütmesinin durdurulduğu ve iptal edildiği hususlarına dikkat çekerek doğrudan Kılavuz'a istinaden düzenlenen mülakat ve mülakata çağrı işlemlerinin hukuka uygun olmadığına hükmetmiştir. Bahsi geçen Kılavuz'un Danıştay tarafından da bir başka davada iptal edildiği görülmektedir (bkz. § 4). Nitekim 11. İdare Mahkemesinin iptal gerekçesi ile bu kararın icrası amacıyla yeniden mülakat yapılması amacıyla tesis edilen başvurucunun mülakata çağrılmasına yönelik işlemin Bölge İdare Mahkemesince iptal gerekçesi de aynı hususa dayanmaktadır. Buna göre kararların gerekçesinde; dava konusu Kılavuz'un 652 sayılı KHK'nın geçici 12. maddesine istinaden çıkarıldığı, anılan maddede mülakat komisyonunun oluşturulması ile komisyonun çalışma usul ve esaslarının Millî Eğitim Bakanlığınca belirleneceğinin hüküm altına alındığı, bunun dışında kalan konuların ise Kılavuzla düzenlenmesinin olanaklı olmadığı ancak yönetmelik ile düzenlenebileceği belirtilmiştir. Diğer bir ifadeyle kanun hükmüyle yetki verilmeyen ve ancak yönetmelik ile düzenlenmesi mümkün olan bazı kuralları bünyesinde barındıran Kılavuza dayanılarak ve olur ile yapılan mülakatın hukuka uygun olmadığı sonucuna varılmıştır (bkz. §§ 7, 10).

26. Başvuruya konu olayda 652 sayılı KHK ile getirilen düzenlemeye istinaden Millî Eğitim Bakanlığınca yapılan mülakat sürecinin hukuka uygun olmadığı mahkeme kararlarıyla sabit hâle gelmiştir. Dahası 2016 yılı Kılavuz'unun hukuka aykırı bulunarak iptal edildiği izahtan varestedir. Öte yandan Bakanlığın görüş yazısı ile Millî Eğitim Bakanlığının savunma yazısında müfettiş alımı yetkisinin süreyle sınırlandırıldığı hususunun ileri sürüldüğü görülmektedir (bkz. § 18). Buna göre geçici 12. maddede, Millî Eğitim Bakanlığının müfettiş alımı yapabilmesi anılan düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl süreyle sınırlandırılmıştır ve bu süre 9/12/2017 tarihi itibarıyla sona ermiştir. Ne var ki tam bu noktada 11. İdare Mahkemesinin 24/5/2018 tarihli iptal kararından sonra bu kararın yerine getirilmesi amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı oluru ile başvurucunun 13/6/2018 tarihli işlemle yeniden mülakata çağrıldığı ancak iptal kararı doğrultusunda yeni bir yönetmelik çıkartılmak suretiyle mülakat düzenlemesi yapılmaması nedeniyle başvurucunun mülakata katılmayarak bu işlemin de iptali talebiyle dava açtığı belirtilmelidir (bkz. §§ 7, 8, 10). Başvurucu idarenin en başından bu yana süreci doğru bir şekilde yürütebileceğini ancak bunun yerine hukuka aykırı işlem ve eylemleri ile kendisini mağdur ettiğini ileri sürmüştür.

27. Kararın icrası hakkı; uyuşmazlığın mahiyeti, icra edilecek kararın niteliği, yargılama sırasında veya sonrasında meydana gelen maddi ve hukuki koşulların olası etkileri nedeniyle yargı kararının mutlak anlamda aynen uygulanmasının sağlanması yönünde bir güvenceyi içermemektedir. Bunun yanında bir iptal kararını icra etmenin fiilen veya hukuken imkânsız olduğu olağanüstü

koşullarda dahi idarenin uygulama yükümlülüğü ortadan kalkmamaktadır. Aynen icranın hukuken veya fiilen imkânsız olduğu hâllerde ifanın şeklinde değişikliğe gidilmesi mümkün görülmelidir. Aynen icranın önünde engellerin mevcut olduğu durumlarda icra biçiminde değişikliğe gidilmesi mümkün olsa da bunun ilgilinin yeniden yargıya başvurmasına gerek kalmayacak şekilde yapılmasına ve alternatif tedbirin kişiye sağlayacağı tatminin aynen icraya nazaran bariz bir nispetsizlik içinde olmamasına özen gösterilmelidir. İdare, hukuki veya fiilî imkânsızlıklar olsa dahi her durumda kararı uygulamak için elinden gelen her gayreti gösterdiğini ve kararı uygulama yönündeki engellerin aşılamaz olduğunu ispatlamak zorundadır. Bu gibi hâllerde idare, ilgiliye eski hâle getirme ilkesine göre en uygun alternatif çözümü önererek söz konusu karara uyma iradesinde olduğunu açıkça ortaya koymalıdır (benzer değerlendirmeler için bkz. B. No: 2016/11026, § 53).

28. İdari işlemlerin geriye yürümezliği ilkesi, hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik ilkelerinin bir gereği olarak idare hukukunda geniş kabul bulmuştur. Buna göre idare, tesis edildiği andan itibaren hüküm ve sonuç doğuran işlemler yapabilecektir. Bu ilke, sadece bireysel işlemler için değil düzenleyici işlemler için de geçerlidir. Bu kapsamda idarenin tek taraflı irade beyanı ile ortaya koyduğu yönetmelik ve tüzük gibi düzenleyici işlemler için de anılan ilkenin geçerli olduğu kabul edilmektedir. Bu ilkenin en önemli istisnası ise idari işlemlerin bizzat idarece geri alınması yahut mahkeme kararı ile iptal edilmesidir. Danıştay ve Anayasa Mahkemesi kararlarında belirtildiği gibi idari bir işlemin iptali yönünde verilen mahkeme kararı, söz konusu işlemin hukuka aykırı olduğunu tespit etmekte ve işlemi ortadan kaldırmaktadır. Karara konu idari işlem ve bu işlemin doğurduğu hukuksal sonuçlar iptal kararı üzerine geriye etkili olarak ortadan kalkmakta ve idari işlem hiç yapılmamış sayılmaktadır. İdare mahkemesi tarafından verilen iptal kararı sadece söz konusu işlemin değil bu işleme bağlı olarak gerçekleştirilen diğer tasarrufların da ortadan kaldırılması sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca iptale ilişkin karar ister genel ister bireysel nitelikte olsun her şeyden evvel davanın taraflarını (davalı idareyi ve ilgili kişileri) bağlayıcı niteliktedir. Tüm bu hususlar idare hukukunun genel ilkeleri arasında yer almakta olup Anayasa'nın 36. ve 125. maddelerinin etkin bir şekilde uygulanmasına hizmet etmektedir ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2019/39177, 11/1/2023, § 52; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2021/16755, 11/2/2026, § 28).

29. Olaya dönmek gerekirse atanmama işlemi ve 13/6/2018 tarihli mülakat düzenlenmesi yönündeki idari işlemin hukuka aykırı olduğu belirtilerek iptal edildiği görülmektedir. Bu kapsamda iptal işlemi geriye etkili olarak sonuç doğuracaktır. Dolayısıyla her ne kadar 652 sayılı KHK ile tanınan yetki süresi sona ermiş olsa da mahkeme kararlarının geriye etkili sonuç doğurduğu hususu dikkate alındığında idarenin hatasını telafi etmek için yeniden mülakat düzenleyemeyeceğini söylemek çok katı bir yorum olarak görünmektedir. Nitekim 11. İdare Mahkemesinin iptal kararını yerine getirmek üzere başvurucunun yeniden mülakata çağrıldığı anlaşılmaktadır. Kaldı ki söz konusu mülakat yetki süresi içinde başlatılan bir işin devamı niteliğindedir. Ancak Danıştay ve mahkeme kararları doğrultusunda usulüne uygun çıkarılmış bir yönetmeliğe dayanılmadan düzenlenecek bir mülakat yine iptal sonucuyla karşı karşıya kalacaktır.

30. Tüm bu anlatılanlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde Millî Eğitim Bakanlığının usulüne uygun yasal prosedürü gerçekleştirmeden çıkardığı Kılavuz ve bu Kılavuz'a göre düzenlediği

mülakat neticesinde atanmamasına ilişkin işlem ile başvurucunun mülakata çağrılmasına yönelik işlem mahkeme ve Danıştay kararlarıyla iptal edildiğinden Millî Eğitim Bakanlığının söz konusu yargı kararlarının gereği olarak başvurucunun usule uygun şekilde organize edilen bir mülakata girmesini sağlaması gerekir.

31. Bu hâle göre başvurucu lehine verilen kesinleşmiş iptal kararlarının var olduğu ve uygulanmadığı, uygulanmama konusunda başvurucunun herhangi bir kusurunun da bulunmadığı görülmektedir. Öte yandan idarenin de iptal hükümlerinin uygulanmasını sağlamak adına uygun yasal prosedür oluşturmak suretiyle bir girişimde bulunmadığı anlaşılmıştır.

32. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki kararın icrası hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

33. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 70.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

34. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hak ve hürriyetin ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle devam eden ihlalin durdurulması, ihlale konu kararın veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir ((emsal başvuru) [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, § 55). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilmeden önce ihlalin kaynağının belirlenmesi gerekir. Buna göre ihlal; idari eylem ve işlemler, yargısal işlemler veya yasama işlemlerinden kaynaklanabilir. İhlalin kaynağının belirlenmesi uygun giderim yolunun belirlenebilmesi bakımından önem taşımaktadır (B. No: 2014/8875, § 57).

35. İhlalin idari eylem ve işlemden kaynaklandığı durumlarda 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesi her somut olayın koşullarını dikkate alarak yapılması gerekenlere hükmeder ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2015/9814, 20/3/2019, § 86).

36. İlgili mahkemenin tespit edilen ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırma imkânının bulunmadığı durumlarda ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için kararın bir örneğinin ilgili idareye gönderilmesi gerekebilir. Bu bağlamda idarece öncelikle yapılması gereken şey, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı doğrultusunda bir temel hak ve hürriyetin ihlaline yol açan idari eylem veya işlemin ortadan kaldırılarak tespit edilen ihlalin sonuçlarını gidermek için gereken işlemlerin yapılmasıdır. Bu çerçevede ihlal, yerine getirilmeyen usule ilişkin bir eksiklikten kaynaklanıyorsa söz konusu işlemin hak ihlaline yol açmayacak şekilde yeniden (veya daha önce hiç yapılmamışsa ilk defa) yapılması icap etmektedir (B. No: 2015/9814, § 87).

37. Anayasa Mahkemesi, kesinleşmiş yargı kararlarının idari makamlarca uygulanamaması nedeniyle kararın icrası hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin idarenin ihmalinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Bu durumda yargı kararlarının uygulanması amacıyla usulüne uygun çıkarılmış bir yönetmeliğe dayanılarak başvurucuya yeniden

düzenlenecek bir mülakata girme hakkı sağlanması ve tespit edilen ihlalin giderilmesi için eski hâle getirme kuralına göre kararın idareye gönderilmesi gerekir.

38. İhlalin tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararın karşılığında başvurucuya talebi doğrultusunda net 70.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın icrası hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki kararın icrası hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Yargı kararının en kısa sürede icra edilmesi için kararın bir örneğinin Millî Eğitim Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 70.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

E. 487,60 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/6/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.